

OpenGreens. Stadslandbouw als artistiek project

Op een parkeergarage in hartje Brussel, bouwde kunstenaar Annemie Maes haar daktuin uit als een permanente bron van inspiratie voor haar werk. Niemand verwacht zich in dit soort omgeving, omringd door de torens van de Begijnhofkerk, de Katelijnekerk en de Vlaamse administratie aan zo'n oase van groen en geurige kruiden.

Het OpenGreens-project beslaat een oppervlakte van 750 m², een eerste deel ervan (*the edible forest garden*, of de "eetbare tuin", een model uit de permacultuur) is ingegroeid met mediterrane kruiden, op het andere deel staan vijfenvijftig oude bewaarbakken van de appelveiling van Haspengouw, waar nu groenten en fruit in worden gekweekt.

De bodem van de tuin, die bestaat uit een lava-achtige grond, is bedekt met bosaardbeien, bonenkruid en tijm. In het midden prijkt een kruidenspiraal, en daarrond is het een weelde van lavendel, kattenkruid, munt, lavas, eucalyptus en goudbloemen.

In het tweede gedeelte van de daktuin staat een serre waarin de tomaten-, paprika- en aubergineplanten overvloedig vruchten dragen. In de bakken groeien aardbeien, snijbiet, mierikswortel, sla, koriander, oregano en stevia, maar ook kolen, spruiten, tuinbonen, artisjokken en kardoer, pompoenen, maïs, aardappelen, rode bieten, mispels, vijgen en abrikozen, hazelnoten en vlier, bessenstruiken en fruitboompjes.

De twee helften zijn gescheiden door een corridor van bloemen, speciaal om de insecten en de bijen te voeden, want Annemie heeft ook een zestal bijenkorven.

Om de nodige *know how* te hebben om haar artistieke projecten beter te stofferen en te ontwikkelen en om dit alles te kunnen beheren, volgde ze een imkeropleiding bij de Vlaamse imkerbond en een cursus herboriste om beter te verstaan wat er groeit in de omgeving en hoe met deze aanwezige groene materie gewerkt kan worden, door de bijen en door de mensen.

We lopen langs de bakken, terwijl Annemie haar verhaal doet, de bakken water geeft en hier en daar de rijpe vruchten oogst. 'Die waterbevoorrading is één van de grote knelpunten op een dak, zegt Annemie. De zon en de wind drogen de grond veel sneller uit in bakken dan in volle grond. Er werd een systeem opgezet om regenwater te recupereren van de aangrenzende daken, maar dat water moet ook opgeslagen worden en voor een warme zomer zijn grote hoeveelheden nodig. Er staan regenwatertonnen op het dak, met een capaciteit van 5000 liter, maar als het niet regelmatig regent is die voorraad onvoldoende, en stadswater is duur.

Het eerste deel van de daktuin is aangelegd in maart 2010, het tweede deel in maart van dit jaar, en de opbrengst overtreft ruim de verwachtingen. De vruchten worden nu uitgedeeld aan vrienden en buurtbewoners, en de mensen die meewerken nemen mee wat ze willen.

Bedoeling is om de volgende jaren een systeem uit te werken dat kadert binnen het *slow food* en korte keten- principe: zo lokaal mogelijk werken en met de oogst de buurt (restaurantjes, winkels, bewoners, markt) bevoorraden met biologische groenten van eigen bodem.

De tuin van Annemie Maes is op de eerste plaats een artistiek project 'Ik zoek voor mijn ontwerpen naar het raakvlak tussen kunst, ecologie en technologie, naar de wiskunde van de natuur.

In het project wordt de natuur benaderd met digitale middelen: de bijenkorven zijn bijvoorbeeld uitgerust met webcams en sensors die de mogelijkheid geven om de bijen te kunnen bestuderen. De kunstwerken die uit die observaties groeien, zijn installaties, audiovisuele expressies of performances.

www.opengreens.net

www.okno.be

in kadertje

De OpenGreenFarm is een onderzoeksstation voor stadslandbouw, een openlucht laboratorium van 750m² dat interageert met de stad. Het project test de pro en contra's, de voordelen, problemen en knelpunten om voedsel te verbouwen in de stad, en maakt de resultaten publiek via artistieke interventies.

De locatie van de OpenGreenFarm kent een rijk verleden: tijdens de middeleeuwen was de plaats een belangrijk knooppunt in een netwerk van kloosters, kruidentuinen, boomgaarden en stadsmarkten. Voor het OpenGreenFarm-project hebben we echter de begane grond verlaten en hebben we ons testveld gezaaid op een netwerk van aaneengrenzende daken. Hier ontwikkelen kunstenaars, DIY-wetenschappers en stadstuiniers nieuwe strategieën voor duurzaam leven in de steden van vandaag en morgen. Een creatieve benadering, groene technologie en een filosofie die haar oorsprong vindt in de permacultuur liggen aan de basis van dit project. Het netwerk van daken wordt omgevormd tot OpenGreens. Artistieke interventies maken onverwachte verbindingen tussen de stad en haar bewoners en creëren nieuwe invalshoeken met betrekking tot voedselzekerheid en duurzaamheid.